

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 26. oktobra 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 125.

Ivan Mohorič:

Nettunske konvencije.

Za pravilno oceno in presojo Nettunskih koncesij je treba poseči v razvoj naših odnošajev s kraljevino Italijo nazaj do mirovnih pogodb. Priznati moramo brez ovinkov, da je ureditev naših odnošajev s kraljevino Italijo spadala v danih prilikah brez dvoma med najtežje naloge naše zunanje politike po prevratu. St. Germainška mirovna pogodba, ki je določila mejo med našo državo in avstrijsko republiko, je pustila vprašanje razmejitve med našo kraljevino in Italijo odprto. Italija je imela zato dolga leta znaten del našega dalmatinskega in hrvaškega primorja ter Notranjske zaseden po okupacijskih četah. Dolgotrajna pogajanja so končno vodila 12. novembra 1920 k sprejetju rapalske pogodbe. Rapalska pogodba obsega poleg političnih določb, ki se nanašajo predvsem na razmejitve na suhozemnem delu med našo kraljevino in Italijo izjemno ozemlje Reke ter na politične pravice Italijanov, ki živijo v naši kraljevini, tudi celo vrsto stipulacij gospodarskega značaja, katere je bilo treba precizirati in urediti še le potem posebnih sporazumov.

I. Rimski pakt.

Glede Reke pa je rapalska pogodba predvidevala ustanovitev samostojne reške države. Vsled znanih političnih dogodkov se je vprašanje osnovanja samostojne reške države po dolgi pogajanjih v Rimu končno razvilo tako, da smo poldrugo leto nato v rimskem sporazumu dne 27. januarja 1924 brez revizije rapalske pogodbe in za edino koncesijo, da dobimo Sušak z baroško lukco v popolno neodvisno posest, pristali na to, da pripada Reka kot integralni del kraljevine Italiji.

Ta rimski sporazum je zopet rešil v glavnem le politični del reškega vprašanja, dočim so upravna gospodarska, upravna finančna in razna prečka krajevna vprašanja ostala v njem nerešena. Obe pogodbi lahko smatramo za velik uspeh italijanske diplomacije, za katerega smo morali specijelno vsi Slovenci doprinesiti ogromne žrtve. Italijani so ojunčeni po teh koncesijah gradili na svojem gospodarskem programu penetracije in zavojevanja Balkana naprej in razširili krog svojih zahtev. Predlagali so na to nove konference, katerih glavna naloga je bila osigurati Reki, ki je bila vsled novih mej popolnoma odrezana od svojega naravnega zaledja, življensko možnost.

Obenem so predlagali, da naj bi se na teh konferencah razpravljalo tudi o nekaterih drugih splošnih zadevah, ki so po rešitvi temeljnih vprašanj političnega značaja postajala z ozirom na interese našega gospodarstva vedno bolj pereča. Italijanska vlada je bila sicer že leta 1921 sklicala v Rimu konferenco nasledstvenih držav, na kateri se je razpravljalo o raznih likvidacijskih zadevah, ki se tičejo vseh odnosno posameznih držav, katerim so pripadli deli bivše avstro-ogrske monarhije. Teh konferenc se je udeležila tudi naša država, ki je v Rimu parafirala 15 osnutkov likvidacijskih sporazumov z različnimi državami, med njimi tudi nekatere z Italijo. Teh osnutkov naša vlada ni predložila parlamentu v ratifikacijo, marveč je čakala z njimi na rešitev ostalih višjih vprašanj s kraljevino Italijo.

II. Beograjske pogodbe.

Po rimskem sporazumu so se pospešeno vodila pogajanja za sklenitev konvencij, ki jih predvideva rapalska pogodba v ekonomskem oziru. Tozadevna pogajanja so se vršila že leta 1923 v Beogradu. Končala so s popolno zmago Italijanov. Tako je bila poleti 1924 sklenjena konzularna in naseljevalna konvencija, trgovinska pogodba, pogodba o skupnih obmejnih kolodvorih, pogodba glede jadranskih tarif in glede režima bivešne južne železnice, glede poštne in telefonskega prometa in še vrsta specijelnih sporazumov, v katerih smo morali vsled določb rapalskih in sanmargaritskih sporazumov pristati na razne koncesije v prilogi Italijanov, s katerimi se naši gospodarski krogi ne morejo nikakor strinjati. Tako na primer smo v naseljevalni konvenciji, ki se sicer javnosti predstavlja kot le poveljna obnovitev stare konzularne konvencije med kraljevino Srbijo in Italijo iz leta 1879, pristali pod bistveno spremenjenimi gospodarskimi in političnimi prilikami na popolno in neomejeno reciprociteto v izvrševanju trgovine, obrti in industrije in v naseljevanju ter nakupu nepremičnin z edino omejitvijo, da je od tega izvzet obmejni pas v širini 50 km.

V trgovinski pogodbi, katere tarifni del je bil pri nas avtonomno uveljavljen že 20. junija 1925, smo dali Italijanom velike ugodnosti za njihovo bombažno predilniško industrijo, kakor tudi za celo vrsto drugih predmetov, na katerih uvozu v našo državo so Italijani zelo zainteresirani, ne da bi bili dobili za našo lesno industrijo, ki igra pri eksportu v Italijo za naše kraje največjo vlogo, le najmanjše koncesije. Nasprotno pustili smo celo bukovino kot surovino brez izvozne carine v Italijo. Pa tudi glede drugih izvoznih predmetov nismo dosegli ničesar, ker se je pogodba sklepala tajno in brez vsakega sodelovanja gospodarskih organizacij in korporacij. Pristali smo nadalje na to, da se skupni kolodvori zgradijo povsod na našem ozemlju in da se na naših progah dovoli popust za uvoz italijanskega blaga preko Trsta in Reke.

Vse te pogodbe, ki obsegajo najvažnejše ekonomske koncesije v prilogi Italijanom, so od naše Narodne skupščine že sprejete in smo torej, da si še niso formalno ratificirane, postavljeni zaenkrat za celo dobo njih trajanja pred dovršeno dejstvo.

III. Nettunske koncesije.

Po zaključitvi beograjskih ekonomskih konvencij, ki so bile podpisane v juliju odnosno v avgustu leta 1924, je preostalo cel niz vprašanj, ki se nanašajo na izvršitev rimskega sporazuma o Reki, nerešen. Ta vprašanja je bilo treba po uveljavljanju rimskega sporazuma nujno podrobno regulirati. Poleg tega pa so ostala tudi pri beograjskih konvencijah nerešena nekatera splošna vprašanja iz rapalske pogodbe in razna likvidacijska vprašanja za izvršitev mirovnih pogodb. Da se doseže v teh vprašanjih sporazumna rešitev, je bila sklicana na jesen leta 1924 nova konferenca v Benetke, ki je trajala od 8. oktobra do Božiča in se je nato spomladadi nadaljevala v Florenci od 17. februarja do 9. aprila, na kar je bila radi nepopustljivosti Italijanov

prekinjena in se je zaključila v dobi od 6. maja do 20. junija v Rimu. Rezultat teh dolgotrajnih in težavnih pogajanj so takozvane nettunske konvencije, katerih je po številu 31 in ki so bile podpisane dne 25. julija 1925 v Nettunu.

Vsebina nettunskih konvencij je še danes splošni javnosti, pa tudi gospodarskim krogom zelo malo in nezadostno znana. Tega je krivo predvsem naše ministrstvo zunanjih zadev, ki je vsebino teh konvencij držalo iz popolnoma nepojmljivih razlogov v tajnosti in s tem povzročilo, da se je javno mnenje vsled raznih v dnevnem časopisju opetovano lansiranih alarmantnih vest stopnjevalo do skrajne nervoznosti. Tako je tudi prišlo do tega, da se je iz bojazni in v domnevi, da obsegajo nettunske konvencije še neprimerno večje koncesije kot so beograjske, rimske in rapalske, na mnogih zborovanjih sprejelo ostre resolucije proti ratifikaciji teh konvencij. Dejstvo pa je, da so bile te domneve pretirane in da nettunske konvencije po vseh Kanosah, ki smo jih pretrpeli od Rapala do Beograda, po svoji vsebini in v svojih koncesijah, objektivno vzeto, ne pomenijo niti težišča niti vrhunca naše ekonomske kapitulacije pred Italijo, marveč so v znatnem delu le logična posledica in izvršilni predpisi k že danim ugodnostim in nadaljnji korak, ki je bil potreben za razčiščenje gospodarskih odnošajev med našo kraljevino in Italijo, pri čemur se pa mora lojalno priznati, da smo v njih dosegli tudi znatno število protikoncesij. (Dalje sledi.)

O naši gospodarski krizi.

Zagrebska borza je imela dne 23. t. m. svoj letošnji občni zbor. Občni zbor je po opravljenih formalnostih otvoril predsednik g. Stanko Šverljuga s sledečim govorom, ki jasno osvetljuje kritičen položaj našega gospodarstva.

»Na lanskem občnem zboru sem ugotovil, da se nahaja naše gospodarstvo v krizi in da je težko predvideti, kdaj v tem pogledu nastopi izprememba. Položaj se žal ni izboljšal niti tekom lanskega, niti tekom letošnjega leta, pač pa se vedno bolj čutijo učinki splošne krize v vseh panogah našega gospodarstva.

Poljedelstvo preživlja težke čase. Cene pridelkov so se za polovico znižale, obdelovalni stroški pa so ostali isti. Vsled tega leze v dolgove, katerih se je prva leta poveljne dobe iznebil. Industrija je z redkimi izjemami v težki krizi: za inozemska tržišča smo predragi, domače tržišče pa z ozirom na gospodarsko krizo v državi ne more porabljati večjih množin produktov.

Obrtništvo ječi pod težkimi davki in pomanjkanjem in draginjo kredita. Vsled zmanjšane nakupne moči najširših plasti prebivalstva trpi tako, da so številni samostojni obrtniki prisiljeni opustiti obratovanje. Trgovina, da si se je povečini otresla nesolidnih elementov, se nahaja v težki krizi in konkurzi so na dnevnem redu. Razvoj naše zunanje trgovine nas v letošnjem letu ne zadovoljava, da si trdno prič-

UKINJENJE AGRARNIH USTANOV SE ZA ENKRAT ODLOŽI.

Izvršitev svoječasne sklepa ministrskega sveta, po katerem se med drugimi ukinejo agrarne direktije v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Beogradu z vsemi podrejenimi uradi, s čemur bi se presel delokrog teh oblastev na velike župane in srezke poglavarje, je odgodena do dne 31. oktobra 1927. Ministrski svet utemeljuje odlaganje s tem, da je po dobljenih izkušnjah potrebno, da se dosedanje posebno agrarno upravo v interesu stvari še nadalje ohrani.

MEDNARODNA TRGOVSKA ZBORNICA ZA IZBOLJŠANJE TRGOVSKIH PRILIK.

Odbor mednarodne trgovske zbornice je ob zaključku zasedanja sprejel sledečo resolucijo: Upravni odbor zbornice v polnem obsegu odobrava prizadevanja gospodarskih krogov za odstranitev ovir v svetovni trgovini. V tem oziru je zbornica napravila važne sklepe, katere predloži na razpravi mednarodne gospodarske konference, katero skliče Društvo narodov. Zbornica našteva v svoji resoluciji odredbe, katere bi bile po mnenju vseh gospodarskih krogov potrebne, da se prepreči svetovno gospodarsko katastrofo. Kar se tiče pravic tujih podanikov, se postavlja zbornica na stališče, da se v tem oziru uvede enakomerna zakonodaja. Po mnenju zbornice naj se ukine vidiranje potnih listin, ki po nepotrebnem ovira trgovino in promet. Uveljaviti se mora neomejena pravica naseljevanja. Glede prometa zahteva zbornica standardizacijo blaga, računanje 24 urnega časa v vseh državah, ratifikacijo konvencij o svobodi trgovskih pristanišč in pospeševanje zrakoplovnega prometa. Zbornica se izjavlja proti uvoznim in izvoznim umejitvam in proti nepotrebnim carinskim formalnostim, ki

trgovino izdatno ovirajo. Posebno ovirajo trgovino pogoste izpremembe carinskih tarif. V interesu hitrejše carinske manipulacije smatra zbornica za nujno, da se v vseh državah izenači klasifikacija blaga. Končno zbornica pozdravlja prizadevanje industrije za preprečitev medsebojne škodljive konkurence.

»PREJE« — »SEDAJ«.

V naše trgovsko življenje se po tujih vzorcih vedno bolj vkoreninja navada, da se v izložbah detajlistov označuje v reklamne svrhe prejšnje in sedanje cene izstavljenih predmetov. S takim označevanjem cen se je pred kratkim pečala industrijsko in trgovska zbornica v Berlinu in izjavila, da smatra primerjanje prejšnjih in sedanjih cen za neprimerno, da si je mnenja, da se tako označevanje ne more smatrati za naznanilo razprodaje. V splošnem primerjanje prejšnjih in sedanjih cen je trgovsko običajno. Zbornica priporoča, da se njeni interesi ne poslužujejo take reklame.

VEČERNI KOMERCIJALNI TEČAJI TRGOVSKE AKADEMIJE.

V letošnjem zimskem semestru se otvorijo večerni komercialni tečaji početkom meseca novembra. Predavanja se bodo vršila vsak dan od 6—8 ure zvečer. Predavajo profesorji trgovske akademije. Tečaj obsega nastopne predmete: 1. Knjigovodstvo, 2. Trgovinstvo v praktično uporabljene zvezi s trgovskim, obrtnim, meničnim in stečajnim pravom, 3. Slovenska trgovska korespondenca, 4. Slovenska ali nemška stenografija (po prosti izbiri), 5. Nemški jezik (s posebnim ozirom na trgovsko strokovno terminologijo in frazeologijo ter tehniko sloga in korespondenca (po izbiri).

Vpisovanje se vrši na drž. trgovski akademiji (Aškerčeva ul. 9. II. levo) v ravnateljski pisarni ob uradnih urah.

kujemo, da bo ostala trgovska bilanca, kakor lani, tudi letos aktivna.

Slab položaj našega izvoza v poletnih mesecih letošnjega leta je radi zmanjšane dotoka tujih deviz stavljal velike zahteve na Generalni inspektorat ministrstva za finance. Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da se je ministrstvu financ v ozkih stikih z Narodno banko posrečilo s primernimi intervencijami pokriti vse potrebe. Na ta način se je v izredno težkih časih obvarovala naša valuta vseh škodljivih pretresljajev. Spričo tega se prišteva danes dinar med stabilne valute, kljub temu, da nima stabilnost zakonske oblike.

Že dejstvo, da so danes vsi uradni krogi in vsa naša javnost popolnoma informirani o resnosti sedanje gospodarske krize, nam daje sigurnost, da bomo našli pota in način za naše gospodarsko ozdravljenje. Celotna vlada, ki do sedaj ni prišla do tega, da se podrobno bavi z gospodarskimi vprašanji, jim posveča vso pozornost in proučava način, kako bi se čimprej najuspešneje rešili. A naša gospodarska kriza se vsled različnih elementov, ki so jo povzročili, ne more rešiti preko noči. Tu je treba daljšega, premišljenega in sistematskega dela v vseh panogah gospodarske, politične in državne uprave. Ravno zato pa pozdravljamo resno prizadevanje ministra dr. Krajača, ki je po ugotovitvi povodov za naš sedanji položaj predlagal potrebne ukrepe, da se kriza prepreči ali vsaj zmanjša.

Ne vprašujemo, če bomo mogli krizo prestopiti, ker o tem ni in ne more biti nobenega dvoma, ampak vprašujemo se, kdaj in s kakimi žrtvami nam bo to mogoče. Upravičen se mi zaradi tega zdi apel, kojega naslavljam na vse, na današnji skupščini zbrane zastopnike raznih gospodarskih panog, da vsakdo po svojih zmoglostih in močeh pripomore, da se čimprej rešijo vsa vprašanja, ki tako težijo naše gospodarsko življenje.

Ako bosta vlada ali narodna skupščina storili svojo dolžnost, katero ji ima imperativno narekava resnost položaja in kateri se ne moreta ogniti, ju bo naše gospodarstvo v tem prizadevanju brezpogojno podpiralo.

A vse to še ni dovolj! Treba je olajšati inozemskemu kapitalu vpliv na naše gospodarstvo, ker le z inozemskim kapitalom je možno poživiti zastavljeno podjetnost v našem gospodarstvu in znižati obrestno mero na nivo, ki omogočuje rentabilnost tudi onih podjetij, ki so navezana na kredit.

V zadnjem času smo z zadovoljstvom sprejemali obiske odličnih zastopnikov inozemskih krogov in upamo, da bodo ti obiski na obojestransko korist okrepili stike z državami, bogatimi na kapitalu. — Z rešitvijo teh dveh glavnih vprašanj v zvezi z definitivno ureditvijo naše valute bi bilo našemu gospodarstvu veliko pomagano. Čim se preprečijo glavne zapreke, bi ne bilo težko preprečiti tudi druge manjše težave in s tem omogočiti našemu gospodarstvu ozdravljenje, razvoj in napredek.

Pavel Cvenkel, Ljubljana:

Lira in naša lesna trgovina.

Trgovec ima rad gladke račune in jih tudi potrebuje. Ko on dela račun o tem, kako bo prodajal, mora računati s tem, da ve, kdaj bo dobil kupnino v roke in kakšna bo vrednost denarja, ki ga prejme kot kupnino. V normalnih časih, v časih pred vojno in nekaj časa med vojno je bil denar — valuta — stanovit. Proti koncu vojne in po vojni je začel nemir na denarnem trgu, vrednost denarja se stalno menja, in v mirno, navadno kupčijo z robo stopa nov nemiren faktor, ki se ga ne moreš izogniti, če si še tako nasproten temu, kar se imenuje špekulacija. Trgovec ima posla ne samo z domačim denarjem in to vselej, kadar ni samo navaden detajlist v domačem kraju. Kakor hitro prodaja ali kupuje preko meje, mora računati z velikanskim valovanjem cen na valutnih tržiščih, to je borzah. Ako imamo pred očmi (radi lažjega pregleda) samo lesnega trgovca, ki iz-

važa les iz naše države, in ako vemo, da gre ta les v različne države, potem je jasno, da izvoznik prejema za prodano blago različne tuje denarje ali valute. Večina našega lesa gre v Italijo, kjer plačujejo sedaj in so plačevali že pred vojno naš les z lirami.

Po vojni je liri, kakor druge latinske valute, zadela usoda, da je močno zgubila na vrednosti. Njena vrednost je padla globoko, če vzamemo za merilo zlato. Kmalu nato se je zopet pomogla kvišku, kmalu je zopet padla in zopet vzrastla. To izpreminjanje vrednosti lire se vrši vrhutega v razmeroma kratkih dobah in le redko se v zadnjih šestih letih po vojni more ugotoviti čas, ko je bila vrednost lire vsak nekaj mesecev stanovitna. To silno valovanje vrednosti lire pomenja za našega izvoznika skrb, njegove kalkulacije so negotove, v kupčijo prihaja tako neprijetni faktor: špekulacija ali neke vrste igra.

Naš trgovec ne more v Italijo prodati blaga za gotovino, kupnino za prodani les prejme šele, kakor je pač običaj, v enem, dveh ali treh mesecih ali pa celo v šestih. Plačevanje računov v Italiji je jako okorno. Ker je po tem, kar smo povedali, vrednost lire negotova in trgovec kupnine ne dobi v roko ob času, ko je prodal blago, je on v največji negotovosti vse dotle, dokler ne dobi dogovorjene kupnine, dejansko v roke. V času od prodaje pa do prejema kupnine on sam ne ve, kakšna bo vrednost kupnine, prejete v lirah, v njegovem denarju, to je v dinarju, tedaj, ko mu bo kupnina izročena. Lahko je, da bo v dinarjih prejel več, kakor je računal, še verjetneje pa je, da pade vrednost tuje kupnine in se je tako trudil, delal in skrbel, če ne v zgubo, pa popolnoma zastoj. Pozabiti ne smemo, da so pri tem v igri še druge okolnosti, ki teko vzporedno s spremembami vrednosti valute. Med temi okolnostmi omenimo samo eno: valovanje cen blaga samega. Kajti cene grede navadno doli, če gre vrednost denarja kvišku. Obratno pa je stvar bolj dolgotrajna.

V tej negotovosti glede vrednosti kupnine, katera je plačljiva, recimo, po preteku treh mesecev po sklenjeni kupčiji, je želja preudarnega in resnega trgovca, da že ob sklepu kupčije kolikor mogoče izloči iz svojega posla nesigurnost in špekulacijo. V tem pogledu so prišli po sili razmer naši trgovci do tega izhoda, da so začeli prodajati pričakovano kupnino v lirah vnaprej, in sicer na bazi cene ob času prodaje. Tako izvoznik proda pričakovano tujo valuto, ki je še nima, vnaprej za ceno, ki jo ima lira na dan prodaje. Tako se zavaruje proti izgubi za slučaj, da vrednost lire ali druge tuje valute ob času, ko dospe plačilo kupnine, pade. Ta način zavarovanja proti izgubi na vrednosti kupnine v tuji valuti je pa mogoč le na ta način, da si trgovec v ta namen izposodi lire ali tujo valuto od katerega bančnega zavoda, ki ima tako valuto na razpolago. Ta posel je seveda zvezan z velikanskimi stroški za izvoznika, kajti denarni zavodi ne poslujejo iz prijaznosti in ljubezni do bližnjega. Za izposojila tuje valute je treba plačati težke obresti. Te obresti so trde in tem večje, čim bolj nemirna je valuta, katero si izposojuje. Ob času največjih valovanj cen se je plačalo 100, da celo 300 odstotkov za izposojeni denar. Kajti vsak se je branil izposojati denar, ki je hitro izgubljal na vrednosti.

Za naše lesne izvoznike je sedaj najbolj aktualno vprašanje lire. Lira italijanska pa je jako nestanovitna denar in je tekom zadnjih treh mesecev napram dinarju menjavala vrednost za preko 50 celih točk. Taka nemirna valuta se vedno izposoja le za krute in težke obresti in danes se za liri plačuje gladko 2% mesečno v obrestih. Trgovec, ki se hoče radi menjave vrednosti lire zavarovati proti izgubi na opisan način, mora predvsem dobiti zavod, ki mu posodi lire. To pa že ni tako gladko, kajti Italija ovira na vse mogoče načine izvoz lir. In če trgovec dobi upnika, mu mora plačati za posojilo visoke obresti.

Iz tega jasno sledi, da je položaj našega lesnega izvoznika, ki si mora les nabavljati na dolge roke, izredno

težaven in da so to le pravljice, češ, da on sedaj, ko se je lira nekoliko opomogla, bogato žanje. Položaj je vse prej nego rožnat, kupčija je nemirna in skrbipolna, zaslužek je negotov. Kadar se kupčija malo odpre, ni varonov na razpolago, navzlic vsem protestom, in kadar končno kupčija steče, pridejo nerodni trgovci v to lesno kupčijo, neizkušeni ljudje, brez vsake zadostne dalekovidnosti, in začnejo brez potrebe kvariti cene na inozemskih trgih, zanašajoč se na trenutno — morda ugodnejši položaj.

Osnutek novega nemškega zakona o zaščiti delavcev.

Osnutek obstoji iz sedmih delov. V prvem delu so splošni predpisi, v drugem se obravnavajo obratne nevarnosti, tretji in najobsežnejši del obsega določila za varstvo mladostnih delavcev in žensk. V tem delu je urejeno tudi vprašanje nočnega dela v pekarnah. Četrti del obravnava vprašanje nedeljskega počitka, peti del odpiranje in zapiranje trgovin, šesti del pa o nadzorstvu del. Zadnji del vsebuje določila o izvajanju zakona.

V prvem odstavku je med drugim definiran pojem delojemalca. Po tej definiciji se smatrajo za delojemalce delavci in nameščenci vstevši vaje. Ne smatrajo se pa za delojemalce v smislu zakona o zaščiti delavcev poslovodje, obratovodje in drugi višji nameščenci, katerih poslovanje je zvezano s posebno odgovornostjo. Zakon naj bi nadalje ne veljal za nameščence na zaupnih mestih, ki zaslužijo preko 8000 mark letno. § 9. vsebuje v

smislu vašingtonskega dogovora določilo, da delovni čas posameznega delojemalca ne sme presegati na teden 48 ur. Za delovni čas se ne smatrajo med delom dovoljeni odmori. Prekurno delo je plačati s pribitkom 25% na redno mezo. Določilo o delovnem času ne velja za delo pod zemljo in v bolnicah.

Glede nočnega dela je določeno, da se delojemalci izpod 18 let in delavke preko 18 let ne smejo zaposlevati med 8. uro zvečer in 6. uro jutraj. Delojemalec izpod 18 let in delavka preko 18 let mora po dovršenem dnevnem delu imeti najmanj 11 ur nepretrganega odmora. Delojemalci izpod 16 let smejo biti nepretrgoma, to je brez odmora zaposleni samo 4 ure.

Po določilih o nedeljskem počitku bi delojemalci ob nedeljah in praznikih načeloma ne smeli biti zaposleni. V izjemnih slučajih ob nedeljah in praznikih preko 3 ur zaposleni delojemalci morajo biti naslednjo nedeljo prosti vsaj od 6. ure jutraj do 6. ure zvečer, za tretjo nedeljo pa morajo imeti najmanj 36 ur odmora.

Glede odpiranja in zapiranja trgovin je določeno, da smejo biti trgovine odprte za poslovni promet ob delavnikih samo od 7. ure jutraj do 7. ure zvečer. Sme se pa dovoliti, da so trgovine vseh ali poedinih panog največ 20 dni v letu odprte preko 7., a nikdar preko 9. ure zvečer.

Za nadzorstvo dela se ustanove posebni uradi, katerim predpiše državni delavski minister navodila za poslovanje.

Kakor se čuje, bo državni kabinet o osnutku tega zakona razpravljal že te dni.

FRANCOSKI INDEKS ZA VELETRGOVINO V MESECU SEPTEMBRU 1926.

Uradno sestavljeni indeks za veletrgovino v Franciji izkazuje na bazi julij 1914 = 100 sledeče postavke.

	koncem meseca		
	septembra	avgusta	julija
splošni indeks	804	785	854
domači izdelki	743	722	733
izvoženi izdelki	912	902	1074
živila:			
v celoti	706	672	703
rastlinska	801	745	788
živalska	554	544	552
sladkor, kava in kakao	846	804	861
industrijski izdelki:			
v celoti	889	885	985
rudnine in kovine	941	940	1025
tekstilije	939	940	1147
razno	827	831	893

Indeks za veletrgovino se je v mesecu septembru t. l. torej v prvi vrsti zaradi podražitve živil zopet dvignil.

Indeks za trgovino na drobno izkazuje za konec septembra t. l. 519 točk napram 587 v avgustu in 574 v juliju. Krajevna komisija je ugotovila indeks za preživljanje štirihlanske delavske družine za Pariz s 539 in za Marseille s 608 točkami.

OPOZORILO DELODAJALCEM.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev pri izterjevanju zaostalih premij opaza, da je veliko delodajalcev, ki od urada jim doposlane plačilne naloge kratkoma založe, dostikrat celo neodpre. Urad uvede dolgotrajno prisilno - izterjevalno postopanje, kar je v zvezi z velikimi stroški. Dolžniki se odzovejo šele takrat, ko pride sodni organ in zaprosijo od urada razne plačilne ugodnosti. Ne samo, da taka malomarnost povzroča uradu vedno večje upravne stroške in je na ta način izključeno upravne stroške znižati, ampak je tako zadržanje tudi strankam samim v škodo, ker morajo nositi izterjevalne stroške, na drugi strani pa urad sredi izvršilnega postopanja ne more priznati nikakih plačilnih ugodnosti, odnosno ne more raznih ugovorov radi zastaranja vzeti na znanje, dasi so morda materijelno utemeljeni.

Iz teh razlogov Okrožni urad nujno pozivlja svoje člane-delodajalce, da pregledajo, v koliko so plačilnim obveznostim zadostili in da pravočasno zadostijo zakonitim obveznostim. Urad ima še vedno večmilijske zaostanke, ki sestojajo iz samih malih postavk. Razumljivo je, da izterjevanje takih manjših, toda množičnih postavk povzroča ogrom-

no dela in stroškov, katere koncem konce nosijo delodajalci in tudi delojemalci sami. To opozorilo velja predvsem za hišna gospodinjstva in druge male podjetnike, torej za socialno šibkejšje sloje, ki velike izterjevalne stroške in zamudne obresti težko občutijo. Urad pa mora na vplačilu vseh premij, obresti in stroškov vztrajati, ako hoče zadostiti zakonitim obveznostim.

Trgovina.

Državno skladišče za sol v Celju. — Gremij trgovcev v Celju je na željo tamkajšnjih trgovcev prosil Upravo monopolov v Beogradu za otvoritev državnega skladišča soli v Celju. Potrebo otvoritve takega skladišča je utemeljil s tem, da bi skladišče ne bilo samo ogromnega pomena za trgovstvo v Celju in najširši okolici, temveč tudi v korist in olajšavo državne uprave. Na svojo prošnjo je dobil sledeče rešenje: U rešenju tamošnjeg podneska Upravi Državnih Monopolov u Beogradu od 26. septembra 1926 broj 1115 obaveščujete se, da je Uprava Državnih Monopola u Beogradu pod M. Br. 35.000 od 4. oktobra 1926 rišela, da se tom podnesku udovoljiti ne može, pošto za otvaranje državnog stovarišta u Celju nema budžetske mogućnosti. No naslovu stoji slobodno, da kao svi trgovci nabavi so iz Ljubljane ili iz Kreke o svom trošku za potrebu svojih članova, kada već ima magacin za smeštaj iste u Celju. Podpis nečitljiv. — K temu se še omenja, da je gremij Upravo Monopolov opozoril, da je v Celju tako skladišče postavljeno že iz predvojnega časa in je služilo nalašč za to svrhu. Takoj po preobratu se je pa to skladišče iz neznanega vzroka kratkoma uknilo.

Osnutek zakona o prisilni poravnavi. — Minister trgovine in industrije je poveril sestavo zakonskega predloga o prisilni poravnavi posebni komisiji, katera bo delo dovršila v doglednem času. Preden se osnutek predloži ministrskemu svetu, namerava minister trgovine in industrije nuditi gospodarskim krogom priliko, da se o njem izjavijo na posebni anketi.

Inozemski trgovinski potnik. — Uradno se objavlja: Po veljavnih trgovskih pogodbah s posameznimi državami morejo trgovci in industrijci ali njihovi zastopniki in agenti iz inozemstva sklepati kupčije in sprejemati naročila, ako imajo legitimacijo svojih šefov. To velja za osebe, ki prihajajo iz Francije, Anglije,

Zjedinenih držav, Italije, Nemčije, Češkoslovaške, Avstrije, Danske, Švice, Belgije, Grčije, Španije, Portugalske, Holandske, Švedske in Norveške. Osebe, ki prihajajo iz drugih držav, nimajo omejenih pravice.

Seja mednarodne trgovske zbornice v Parizu. — Te dni je imela mednarodna trgovska zbornica v Parizu sejo, na kateri se je predvsem razpravljalo, kakšno stališče naj zavzame zbornica glede svetovne gospodarske konference. Na seji je predložil odbor za preprečitev ovir v trgovini izčrpano poročilo, katero je predložil v odobritev upravnemu odboru.

Dr. Mirko Kosić — pomočnik ministra trgovine in industrije. — Minister trgovine in industrije dr. Krajač je naprosil tajnika novosadske trgovske in obrtniške zbornice g. dr. Kosića, ki je bil pred par leti profesor na ljubljanski univerzi, da prevzame mesto pomočnika ministra trgovine in industrije. Njegova naloga bi bila, da izdela nekaj neodložljivih gospodarskih zakonov. Dr. Kosić, kojemu je zbornica v ta namen že dovolila dopust, se mudi te dni v Beogradu, da se o svoji nalogi podrobno dogovori z g. dr. Krajačem.

Manifest mednarodnih bankirjev, o katerem smo pred kratkim poročali, v ameriški javnosti ni naredil najboljšega vtisa. Vsled tega izjavlja znani finančnik Morgan, da manifesta ni podpisal, dočim mu javnost tega ne verjame, ker je prepričana, da je z zahtevo po odpravi vojnih dolgov zasledoval lastne interese v toliko, da bi si z odpisom vojnih posojil zajamčil obresti za posojila, katera je izplačal v inozemstvu. V obsodbi manifesta sta si edini obe glavni politični stranki: demokrati in republikanci.

Industrija.

Kriza mlinarske industrije. — Savez mlinov na Hrvaškem in v Slavoniji je imel dne 20. t. m. v Zagrebu zborovanje, na katerem se je razpravljalo o težkem položaju te industrije in o sredstvih za ublažitev vedno ostrejših krize. Glavna težava obstoji v visokih carinah, katere so uvedle države, v katere smo preje izvažali moko. Ta težava bi se dala omiliti edino z novimi trgovskimi pogodbami. Kapaciteto naših mlinov se danes izrablja komaj za eno tretjino. Na zborovanju se je tudi sklenilo, naprositi ministra vojske in mornarice, da v bodoče izključi od licitacij za prehrano vojske trgovce in pripušča samo mline, kakor je bilo to do sedaj običajno. — V trgovskih krogih je zadela ta zahteva na odločen odpor, ker jo smatrajo za prvi korak monopolizacije trgovine z moko v rokah producentov na škodo slobodne trgovine in konkurence.

Cinkarna d. d. v Gaberju pri Celju ima svoj letošnji redni občni zbor dne 6. novembra t. l. v svojih uradnih prostorih z običajnim dnevnim redom.

Češkoslovaška se ne pridruži železarskemu kartelu. Pogajanja med češkoslovaškimi železarnami za pristop v mednarodni kartel, ki so se vodila v zadnjem času, niso uspela in so se odgodila na nedoločen čas. Glavno točko pogajanj je tvorila razdelitev na Češkoslovaško odpadajoče kvote med češkoslovaške železarne. Z nameravano razdelitvijo so bile razen ene vse železarne zadovoljne.

Za preprečitev konkurence med češkoslovaškimi strojnimi tovarnami. — Med češkoslovaškimi strojnimi tovarnami se vrše že dalje časa pogajanja za enotnost izvoznih cen, da bi v bodoče pri večjih naročilih iz inozemstva posamezna podjetja ne nudila pre nizkih cen. Pogajanja sicer počasi potekajo, ker se posamezna podjetja branijo, splošno se pa pričakuje, da bo mogoče najti bazo za sporazumno rešitev tega vprašanja, ker obstoje slični dogovori tudi v nemški strojni industriji.

Obrt.

Državna obrtna banka. V nedeljo, dne 24. t. m. se je vršila v Beogradu konferenca interesentov za ustanovitev državne obrtne banke. Konference, ki se je bavila v prvi vrsti z organizacijo Državne obrtne banke, so se iz Slovenije udeležili zbornični tajnik g. dr. Pless in načelnik Zveze obrtnih zadrug iz Ljubljane g. Franchetti in iz Maribora g. Bureš. Prizadevanju naših odposlancev se je posrečilo, zasigurati ustanovitev podružnice Državne obrtne banke

v Ljubljani, česar se prvotno ni nameravalo. Poziv na subskripcijo delnic nove banke se objavi že te dni.

Denarstvo.

Obtok bankovcev Narodne banke. Po stanju dne 15. oktobra t. l. je imela Narodna banka v oktobru za 5801'5 milj. dinarjev bankovcev, obtok se je izza dne 8. oktobra t. l. znižal za 96 milj. dinarjev.

Belgijska valuta. Po časopisnih poročilih namerava belgijska vlada na prihodnjem kabinetnem svetu odrediti, da se belgijski frank stabilizira na bazi ameriškega dolarja predvidoma s 34 enotami za dolar.

Carina.

Carinski ažijski v Španiji. Carinski ažijski, ki se v Španiji pobira namesto v zlatu, ki se v Španiji pobira, ako se plača carina v srebru ali v papirju, namesto v zlatu, znaša za mesec oktober t. l. 26'09 odstotkov.

Davki in takse.

Neumestno postopanje davčne administracije v Ljubljani. V Ljubljani poteka koncem tekočega meseca rok za vlaganje prizivov proti dohodnini za l. 1926. Davčna administracija v priredbenem postopanju skoro praviloma ni nikomur priobčila pomislekov, ampak preko določila § 210. zakona o osebnih davkih brez vsakega pomisleka odmerila davek od višjih nego napovedanih dohodkov. Davkoplačevalci so vsled tega neorientirani in zaporedoma iščejo pri oblastvu pojasnila o odmerni podlagi, a niti teh ne dobe. Pač se vsakomur, ki to zahteva, povedo končne številke, ne pove se mu pa, kako se te številke sestavljajo in na kakšni podlagi so se ugotovile. Stranke se povrsti nakazujejo, da vložijo posebno vlogo, v kateri naj prosijo za odmero podlogo. Proti temu postopanju nam je došlo že več pritožb, ki so popolnoma utemeljene. Ako zakon določa, da mora davčno oblastvo dovoliti za sestavo priziva davčnemu zavezanec, ako za to prosi, pogledati in pripisati akte, ima tem večjo pravico, da prosi za dalekosežnejša pojasnila, nego mu jih morejo pouditi številke cenilnega zapisnika, to je za podatke, katere bi mu pravzaprav moralo priobčiti davčno oblastvo že v pomislekih. Nerazumljivo je, da davčna administracija ignorira temeljne pravice davkoplačevalcev in jih sili delati vloge, ki povzročajo strankam stroške, uradu pa nepotrebno delo in evincenco. Prosimo finančno delegacijo, da napravi v tem pogledu red in vpostavi staro prakso.

Finančna delegacija uradno objavlja, da izide dne 26. oktobra 1926 v štev. 98 »Uradnega lista« izkaz o eksekucijah, ki so se radi zaostalih direktnih davkov v Sloveniji izvršile v III. četrtletju tega leta. Iz tega izkaza je razvidno, da se je mobilarna eksekucija začela v 21.668 primerih in nadaljevala do rubeža v 5057 primerih (ca 23%), do prodaje je pa prišlo v 52 primerih, to je okroglo 1% od celokupnega števila rubežev. Zaostanki, radi katerih je prišlo do rubeža, so znašali okroglo 9½ milijona dinarjev, oni, ki so se mogli iztirjati šele s prodajo, pa okroglo 163.500 Din. V imobilarni eksekuciji se je vključila razstavna pravica v 144 primerih za okroglo 2.650.000 Din. Družbe nepremičnin so se izvršile v 79 primerih za okroglo 775.000 Din zaostalih davkov. Vse te družbe so se pa uvedle na predlog privatnih upnikov in je erar same pristopil k dražbenemu postopanju; na predlog erarja samega se ni izvršila nobena dražba.

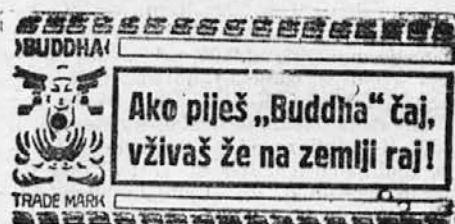
Taksa na vžigalnike. Po uradnih podatkih se dohodki iz monopola vžigalic stalno zmanjšujejo, ker se namesto vžigalic vedno bolj uporabljajo vžigalniki. Monopolna uprava hoče vsled tega obdati tudi vžigalnike. O načinu obdatitve bo sklepala na eni prihodnjih sej.

Promet.

Nova potniška tarifa. Dne 20. t. m. so se v zagrebu sestali delegati vseh železniških direktorij, da posvetujejo o vprašanju nove potniške tarife. Vsled važnosti tega vprašanja bo konferenca trajala par dni. Kljub različnim mnenjem, ki so se izražale o potniški tarifi, se pričakuje, da se bo konferenca končno sporazume-

la na znižanje v približni izmeri 25 do 30%.

Naša železniška postaja na Reki. Prometno ministrstvo je odločilo, da se naša postaja Fiume SHS smatra za obmejno postajo, vsled česar veljajo za to postajo iste izvozne in izjemne tarife, kakor za vse ostale obmejne postaje.

RAZNO.

Gospodarski položaj v Nemčiji. Nemške gospodarske zbornice poročajo o gospodarskem položaju v mesecu septembru t. l. sledeče: gospodarski položaj se je v mesecu septembru t. l. nadalje izboljševal. Če tudi so prehodne okoliščine, kakor na primer angleški štrajk v promogovnikih na izboljšanje bistveno vplivale, vendar pa druga dejstva, na primer splošen politični položaj, vedno naraščajoči trgovski promet z inozemstvom, okrepitev denarnega trga, predvsem pa ustanovitev mednarodnega železarskega kartela, upravičujejo domnevo, da ne gre samo za prehodno izboljšanje. Trgovska bilanca je tudi za mesec avgust t. l. še vedno za 135 milijonov mark pasivna, kar je deloma povzročila žetev, ki se je zapoznila. Položaj na delavskem trgu še vedno ni zadovoljiv. V mesecu septembru 1926 je prejelo še 1.484.000 delavcev državno podporo. V obrti je okrepitev kupne sile delavcev ugodno vplivala, vendar izboljšanje še ni enotno.

Število naših železniških nameščenec. V področju prometnega ministrstva je zaposlenih 72.994 oseb, ki se razdele sledeče: Uradnikov I. kategorije je 784, II. kategorije 2165, III. kategorije 5179, poduradnikov I. kategorije 2966, II. kategorije 10.832, služiteljev 2569, pomožnega pisarniškega osebja 2027 in delavcev 46.472.

Umetni petrolej. Po francoskih poročilih se je ravnatelj državnega preizkuševališča v Parizu posrečila poizkušnja za izdelavo sintetičnega petroleja z mešanjem vodika in ogljikovega oksida pod pritiskom 200 atmosfer. Mešanica se filtrira na posebni pripravi, ki je skrivnost iznajditelja, ki se more z destilacijo porablja za bencin, petrolejev eter, mineralno olje in parafin.

Proti kartelom. Dunajski železninarji so imeli pred kratkim zborovanje, na katerem so sklenili ustanoviti posebno organizacijo za obrambo proti škodi, katero jim povzročajo karteli. Organizacija ima nalogo, da združi vse odjemalce kartelnih produktov po branžah, da zbira pritožbe o škodah kartelov in jih objavlja. Glavna naloga organizacije pa bo, da stremi po čimprejšnjem uveljavljanju zakona o kartelih.

Ostravski premog za Italijo. Pred kratkim so se mudili v Ostravi zastopniki nekega italijanskega konzorcija, ki so se pogajali za večje nabave ostravskega premoga. Na podlagi začasnega dogovora že odpošiljajo ostravski premogovniki na dan tri vlake premoga. Italijanski konzorcij zahteva najboljši premog po skrajno nizki ceni, ki naj se prevaža v češkoslovaških vagonih. Izpolnitev tega pogoja je zadela na nepremagljive ovire, ker rabijo premogovniki na dan po 2700 vagonov, na razpolago jih pa imajo samo 2400. S posredovanjem italijanskega konzula upajo, da bo mogoče odstraniti tudi to oviro na ta način, da bo vagoni, kolikor jih primanjkuje, stavljal na razpolago italijanska železniška uprava.

Produkcija soli v naši državi. V naši državi porabimo na leto okoli 120.000 ton, produciramo pa samo 70.000 ton soli. Uvažamo torej na leto okoli 50.000 ton iz raznih držav, največ iz Tunisa, kar sol po nepotrebnem draži. Pri racionalnem gospodarstvu bi brez težav lahko doma producirali soli, kolikor jo za lastno potrebo rabimo. Kapaciteta kamenin solin v Sinisu Hanu pri Tuzli bi se dala z malimi stroški pomnožiti tako, da bi krila pretežen del domačega konzuma. Ostanek bi se mogel kriti z morsko soljo na Pagu. Bivša avstrijska vla-

da je neposredno pred političnim preobratom tamošnje solarne modernizirala, sizzidala velika solna skladišča itd. Za pridobivanje soli določeni zaliv je 14 km dolg in 2 km širok. Žal, da se te naprave ne izrabljajo racionalno, vsled česar je cena soli pri nas pretirano visoka. Država je imela v letu 1925 ca 360 milj. dinarjev dohodkov iz monopola soli.

Belgija omejuje izvoz premoga. Belgijska vlada je z ozirom na naraščajoči izvoz premoga prisiljena odredila, da se sme premog izvažati iz Belgije samo z dovoljenjem ministra za javna dela. Ta odredba je stopila dne 20. oktobra t. l. v veljavo.

Da se prepreči protekcionizem, je avstrijska vlada te dni sklenila, da se bodo prošnje in intervencije narodnih poslancev v interesu posameznikov zapisovale v poseben zapisnik in rednim putem obravnavale.

Iz zasedanja mednarodnega urada dela. Na zadnjem zasedanju mednarodnega urada dela se je sklenilo, da bodo tvorile dnevni red konference, ki se bo vršila v letu 1928, sledeča vprašanja: Ureditev delovnega časa na krovih trgovskih ladij, svoboda strokovnih organizacij, metoda za ugotovitev najnižjih mezd, zaščita pred nezgodami v industrijskih obratih. Po ugotovitvi dnevnega reda je prišel v razpravo predlog zastopnika Poljske vlade, glede osemurnega delavnika, ki gre za tem, da se pospeši ratifikacija vašingtonskega sporazuma od strani posameznih držav. V debati je ravnatelj urada Thomas navajal, da je Belgija sporazum pred kratkim ratificirala, v drugih državah obstoje še težave, ki pa niso nepremagljive. Govornik je pojasnjeval stališče posameznih držav in naglašal, da tudi Italija kljub podaljšanju delovnega časa vstraja na načelu osemurnega delavnika. Uveljavljanje zakona za zaščito delavcev, ki se namerava v Nemčiji pospešno izvršiti, bo na ratifikacijo mednarodnega sporazuma od strani ostalih držav brez dvoma ugodno vplivala. Zastopniki delodajalcev se v zadevi niso hoteli izjaviti, dasi jih je Thomas pozval, da precizirajo svoje stališče. Po sklenjeni debati so odposlanci vseh zastopanih držav odobrili predlog poljske vlade in ga odkazali v nadaljnjo obravnavo dvanajstčlanski komisiji, v kateri je zastopana tudi naša država po g. Čurčinu, tajniku Centrale industrijskih korporacij v Beogradu.

Ivanjkovec. Tukajšnja vinarska zadruga »Jeruzalemljani« priredi dne 9. decembra t. l. kakor je tudi lansko leto priredila, veliko razstavo vina izključno iz ormoško-ljutomerskih vinogradov, zvezano z vinskim sejmom.

Polom gospodarske zadruge avstrijskih živinozdravnikov. — Avstrijski živinozdravniki so si v letu 1920 ustanovili v Gradcu gospodarsko zadrugo, ki šteje sedaj 800 članov. Za prosep gospodarskih interesov svojih članov je zadruga kupila v graški okolici večje posestvo, na katerem je ustanovila zavod za izdelovanje cepiva. Hkrati je zadruga ustanovila veliko drogerijo na Dunaju. Zadržno poslovanje je vodil poslovodja, ki je imel za avstrijske razmere ogromno plačo 1500 šilingov, to je približno 12.000 Din na mesec, ki pa kljub temu ni bil kos svoji nalogi. Drogerija na Dunaju bi sicer uspevala in je oddajala res prvovrstna zdravila za živinske bolezni. Vsled ogromne konkurence pa je prodajala tudi pod ceno. Zavod za izdelovanje cepiva ni uspeval, ker ni mogel nuditi istih ugodnosti, kakor državni zavod. Zadruga je bila prisiljena pomagati si s tujimi sredstvi. Začela se je pečati z denarnimi posli in ustanovila denarni zavod, v kojega je zvalila z visokimi obrestmi preko 800.000 šilingov hranilnih vlog. Splošni poslovni neuspehi so tirali zadrugo v vedno večje izgube, ki so jo končno prisilile, da je s pasivi 400.000 šilingov priglasila konkurz. — Polom te zadruge je tipičen vzgled usode raznih gospodarskih ustanov, katere ustanavljajo in vodijo ljudje, ki niso praktični trgovci, posegajo pa kljub temu v trgovske posle.

Borza dela v Celju. S 15. oktobrom je pričela poslovati borza dela v Celju, ki ima uradne prostore v hiši »Prve hrvatske štedionice« nasproti kolodvoru. Za stranke se uraduje vsak delavnik od 8. do 12. ure, telefon številka 119. V svrhu hitrejšega in uspešnejšega poslovanja

pri posredovanju dela in služb, oziroma delovnih moči, se naproša interese, ki se na borzo dela pisмено obračajo, da v prijavi navedejo potrebne podatke in sicer delodajalci delovne in plačilne pogoje ter zahteve in želje glede delovnih moči, delojemalci pa osebne podatke (starost, stan, število družinskih članov, bivališče itd.) ter zahteve in želje glede plače in delovnih pogojev, kje so bili zadnjič zaposleni, število brezposelnih dni itd. Vsakokratni prijavi ali dopisu je priložiti znamko za odgovor. Legitimacije za polovično vožnjo, ki morajo biti opremljene s sliko, se izdajajo le proti predložitvi dokaza, da je dolični brezposeln, oziroma, da potuje v svrhu iskanja dela. Kot dokaz služi dopis ali potrdilo delodajalca, potrdilo županstva itd. Ker je hitro poslovanje borze dela predvsem v interesu strank samih, se priporoča, da se pri dopisovanju ravna po gornjih navodilih.

Borza dela v Mariboru. Od 17. do 23. t. m. je pri tej borzi iskalo dela 67 moških in 64 ženskih oseb; delo je bilo ponujeno 48 moškim in 47 ženskim oseb. Delo je dobilo 50 moških in 23 ženskih; odpadlo jih je 33 moških in 3 ženske, odpotovalo jih je pa 43 moških in 2 ženski. Od prvega januarja do 23. oktobra pa je iskalo dela 5792 oseb, 5889 osebam je bilo delo ponujeno, 2676 oseb je dobilo delo, 3294 oseb je bilo izbrisanih iz evidence in 726 oseb je odpotovalo. Pri tej borzi dobijo delo: 5 pečarjev, 1 delovodja ključavničarske stroke, 1 mizar, 2 krojača, 1 čevljar, 1 žagar, 6 zidarjev, 3 tesarji, 10 pomožnih delavcev in 1 sodar.

Ljubljanska borza.

Ponedeljek, dne 25. oktobra 1926.

Blago: Drva bukova, suha, zdrava, meter-ska, feo vag. meja den. 22; deske — smre-ka, jelka, 18 mm, I., II., III., feo vag. meja den. 500; bukovi plohi, neobrobjeni, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 130 mm, 225 m napr., Ia, brez grč, feo meja den. 650; bukovi plohi, od 40—130 mm, 250 m napr., feo meja bl. 520; pšenica bačka, 75/76, 2%, feo nakl. post. bl. 297.50; pšenica, 73/74, feo vag. nakl. post. bl. 292.50; koruza umetno sušena za X., XI., XII., feo vag. nakl. post. den. 165; koruza nova v klipu, feo vag. nakl. postaja bl. 85; koruza nova, feo vag. nakl. postaja bl. 125; oves novi, feo nakl. post. bl. 157.50; riž, 71/72, 2%, feo vag. nakl. post. bl. 215; ječmen krmilni 62/63, feo vag. nakl. post. bl. 160; ječmen krmilni, 63/64, feo vag. nakl. post. bl. 165; ječmen letni, 65/66, feo vag. nakl. post. bl. 185; otrobi drobni, feo vag. nakl. post. bl. 125; fižol beli, ¾%, feo vag. nakl. post. bl.

170; fižol prepeličar, feo vag. nakl. post., v vrečah po 50 kg bl. 315; Krompir, feo vag. slov. post. bl. 135; laneno seme, feo Ljubljana den. 380; laneno seme Podravina, feo Ljubljana den. 370; laneno seme prekmur-sko, vag. Ljubljana pariteta, ½ vag. den. 420, bl. 420, zaklj. 420; seno sladko, stienjeno, feo vag. slov. postaja bl. 100.

Vednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921, den. 72, blago 73; Lot. drž. renta za vojno škodo, den. 310, bl. 317; Zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Kom. zad. Kranjske dež. banke 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 193, bl. 195, zaklj. 195; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 150; Merkantilna banka, Kočevje den. 94, bl. 98; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 866, bl. 869; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 73; Združene papirnice Vevče, Gorjane in Medvođe d. d., Ljubljana den. 102; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 55, bl. 65; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Škofja Loka den. 104.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani, 23. oktobra t. l.
Kilogram govejega mesa 15—18 din, je-zika, jeter, možganov 18, vampov 9—10, pljuč 6—8, ledic 15—18, loja 10 do 12.50, telečjega mesa 17—20, jeter 25, pljuč 20, prašičjega mesa 19—22.50, pljuč 10, jeter 15, ledic 25, glava 7.50, parkljev 6, slanina 18—21, masti 25, šunke 35, prekajenega mesa 30—32, prekajenih parkljev 8—10, prekajene glave 10, jezika 35, koštrunovega mesa 13—14, jagnetine 20, konjskega mesa 6 do 8, kilogram krakovskih klobas 45, debrecinskih 45, hrenovk, safalad 35, tlačenk, posebnih 30, pol prekajenih kranjskih 32—35, suhih kranjskih 67, prekajene slanina 28—30. Piščanec 15 do 25, kokoš 25—35, petelin 25 do 30, raca 20—25, domač zajec 10—30, kilo-gram krapa 25—30, linja 25, ščuke 35, postrvi 55—60, klina 15 do 20, mrene 25, pečenke 15. Liter mleka 2.50—3, kilo-gram surovega masla 40, čajnega 55, masla 45, bohinskega sira 36—44, sir-ka 9—10, par jaje 3 do 3.25. Kilogram belega kruha 6, črnega in rženega 5, jabolk 2—8, hrušk 3—10, ena limona 0.75, kostanja 3, orehov 12, luštenih ore-hov 34, suhih češpelj 10, grozdja 8 do 12, breskev 6—8. Kilogram kove 42—74, pražene kave 56—100, kristalnega slad-korja 13.50, v kockah 15.50, kavne pri-mesi 22, riža 7 do 12, liter olja 18 do 20, kisa 2.50—4.50, petroleja 7, kg soli 3.50 do 3.75, testenin 8.50—12, moke št. 00 5.25, št. 1 4.50 št. 3 4, št. 5 3.75 do 4, kaše 6—7, ješprenja 6 do 8, je-

šprenčka 10—13, otrobov 2.50, koruzne moke 3.50—4, koruznega zdroba 4—5, pšeničnega zdroba 6.50, ajdove moke 6 do 9, ržene moke 5 Din. Cent pšenice 320—330, riž 245—270, ječmena 230 do 245, ovs 210—250, koruze 220—230, aj-de 300—325, fižola 350—380, graha 430 do 500, leče 600, premoga 42, m³ trdih drv 150, mehkih 75, q cena 75—100, sla-mo 50, kilogram glavnate solate 6—7, ajserice, motovilca 5—6, endivije 4—5, zelja 1.50 do 2, rdečega zelja 3—4, kisle-ga zelja 3, ohrova 3, karfiol 9 do 10, kolerab 1—3, špinace 4—5, paradižnikov 3—4, čebule 2—2.50, česna 5—7, krom-pirja 1.25—1.50, repe 1, kisle repe 3, jurčkov 12.50, korenja 1—3, peteršilja 3, zelenjavé za juho 3, zelene paprike 20 do 25.

Mariborski trg dne 23. oktobra 1926.
Na trgu je bilo 42 voz z 123 zaklanimi svinjami, 45 z zeljnatiimi glavami, čebu-lo in zelenjavo, 16 s krompirjem in 10 s sadjem naloženih voz. Svinjino so sla-minarji prodajali po navadni ceni in si-cer po 10.50—25 Din za kg na drobno, po 14—17 Din kg pa na debelo. Drugače pa so cene ostale nespremenjene, le zelj-nate glave, katerih je bilo v obolici na trgu, so se pocenile. — **Perutnine** je bilo radi slabega vremena komaj 400 koma-dov. Cene so bile piščancem 15—30, ko-košem 35—45, racam 50 do 60, gosem 60—80 in puranom 60 do 100 Din kom. — **Krompir, zelenjava, druga živila.** sa-dje: Krompirja so kmetje manj pripe-ljali kakor običajno, ker je letina slaba in ker je krompir radi deževnega vreme-na začel deloma gniti. Prodajal se je po 5—6 Din mernik (7 ½ kg) oziroma po 1 do 2 Din kg, kislje zelje 3—4, kislja repa 2—3, paradižniki 4—5, solata 2—3.50 kg, endivija 1—1.50, buče 1—2, ohrovi 1 do 2, karfiol 3—6 Din komad. Čebula 2.25 do 3, česen 8—14 Din kg. Gobe 250 Din kupček, kumare 1—2, zeljnate glave 0.50 do 4 Din komad. Mleko 2—2.50, smetana 12—14, oljčno olje 36—46, bučno olje 20 do 24 Din liter, maslo surovo 36—40, ku-hano 45—50, čajno 50 do 65 Din kg, sir 1—9 Din hlebeček, jajca 1.50—2, Din ko-mad. — Sadje: jabolka in hruške 2 do 8, češplje 3 do 5, breskve 8 do 10, groz-dje 6 do 14 Din kg, kostanji surovi 3—4, pečeni 6—7 liter. — **Loščena in lesna** roba 1 do 100 Din, brezove metle 2.25 do 5 Din komad, koruzna slama 25—30 Din vreča.

Seno in slama na mariborskem trgu.
V sredo 20. t. m. je bilo 7 voz sena, 1

otave in 5 slame, v sobota pa 4 sena in 3 slame na trgu. Cene so bile senu 75 do 100, otavi 75, slami pa 40 do 50 Din za 100 kg. Cene senu se bodo dvigale.

Vinska trgatav v splitski oblasti. Po objavi velikega župana v Splitu, se je trgatav na otokih severne Dalmacije pri-čela že v prvi polovici meseca septem-bra, v ostalih krajih pa koncem meseca septembra. Po došlih poročilih je trga-tev radi peronospore precej slabo iz-padla. Računi se, da bo letošnji pridelek za 40% manjši nego lanski. Nasprotno bo pa kvaliteta vina precej dobra. Trgo-vina z grozđem in moštom je bila sred-nja. Plačevalo se je po vrsti blaga in kraju za 100 kg grozđja 200 do 300 Din, za hl. mošta iz črnega grozđja 250—270, belega pa od 300—350. Starega vina je v splitski oblasti še približno 20.000 hl neprodanega.

Sladkor se na Češkoslovaškem poceni.
Sladkor je postal na Češkoslovaškem z dnem 1. oktobra t. l. po dolgem času zo-pet predmet proste trgovine. Tovarne sladkorja so na podlagi tega dejstva do-ločile ceno sladkorju za mesece novem-ber in december t. l. na 502 Kč za 100 kilogramov. Po mnenju vlade so s to do-ločitvijo ogrozili narodno gospodarske interese. Po daljših pogajanjih vlade, se je med vladnimi organi in zastopniki to-varn sklenil dogovor, da se cena slad-korju do konca meseca novembra t. l. zniža na 488 Kč za 100 kg. Cena se na-naša na one dobave sladkorja, katere dobavijo tovarne od dne 25. oktobra t. l. dalje. Cena ni fiksna za celo leto, ampak se bo v naslednji perijodi znova izpre-menila, kakor bodo pač razmere nane-sle.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave za državne železnice. — Ge-neralna direkcija državnih železnic je odredila, da morajo direkcije državnih železnic v vsaki dobavni pogodbi poleg obveznega določila čl. 99 a zakona o dr-žavnem računovodstvu vzeti v pogodbo še sledečo klavzulo: Ako pogodnik sam samovoljno podaljša rok izročitve (od-nosno izvršitve dela itd.) kljub dogovor-jenemu roku za izvršitev prevzete dolž-nosti, se mu ob izplačilu nabave, dela itd. odbije v korist invalidskega sklada od vsakih 100 dinarjev vrednosti pogo-jene nabave, dela itd. po 4 Din dnevno za toliko dni, za kolikor je samovoljno podaljšal rok dobave, ne da bi prosil za podaljšanje roka.

Edino **šivalni stroji in najboljše kolesa** za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Nejvišje cene! Tudi na obroke!

Gritzner Adler

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika

Pouk v voženju brezplačno. — Večletna garancija.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba! Zahtevajte cenike

TRIKO-PERILO za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice, vilice, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce edino le pri trdku

Josip Petelinc

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika.

Nejvišje cene! Na veliko in malo!

„Naročajte Trgovski list“!

Prva žebliarska in železobornna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Ključke za podobe, zid, cevi, žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Mattice.

Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin.

Lastna knjigovoznica

TELEFON ŠT. 552

TISKARNA MERKUR

TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, statute, vabila, letake, lepake, posetnice i. t. d.

TELEFON ŠT. 552